

WEES WAAKZAAM

Overweging bij de Communieviering op de 32ste zondag door het A jaar, 12 november 2023

De lezingen vandaag gaan over wijsheid. Gezegd wordt dat wijsheid stralend en nooit verwelkend is en gemakkelijk wordt herkend door wie haar liefhebben en gevonden wordt door wie haar zoeken. Maar wat het werkelijk inhoudt, wordt niet aangegeven. Bij twijfel over de betekenis van een woord maken we tegenwoordig gebruik van de computer met het kunstmatige intelligentie programma (AI) Chat GTP. Deze geeft als omschrijvingen:

1. Inzicht: het vermogen om ingewikkelde situaties te begrijpen en verbanden te leggen.
2. Moreel besef: het vermogen om te beoordelen wat juist en ethisch is en om moreel verantwoorde beslissingen te nemen.
3. Praktische toepassing: het vermogen om kennis en inzicht in de praktijk te brengen om problemen op te lossen.

Deze drie kenmerken laten zich mooi illustreren door een voorbeeld uit het leven van koning Salomon, de opvolger van koning David. Hij wordt in de Bijbel geroemd om zijn wijsheid. In een droom verschijnt God aan de jonge Salomon: 'Vraag wat je wilt, Ik zal het je geven' (1 Kon. 3:5). Omdat Salomon nog geen ervaring heeft, vraagt hij om wijsheid om zijn volk te leiden en om onderscheid te kunnen maken tussen goed en kwaad. Dit antwoord bevalt God en Hij zegt:

'Omdat je hierom vraagt – niet om een lang leven of grote rijkdom of de dood van je vijanden, maar om het vermogen om te luisteren en te onderscheid te maken tussen recht en onrecht – zal Ik je wens vervullen. Ik zal je zoveel wijsheid schenken dat je iedereen vóór jou en na jou overtreft. (1 Kon 3: 11-14). En als je Mij gehoorzaamt en je houdt aan mijn bepalingen en geboden, zoals je vader David dat deed, zal Ik je een lang leven schenken en je veel rijkdom en roem geven.

De wijsheid van Salomon zien we terug in het beroemde Salomonsoordeel.

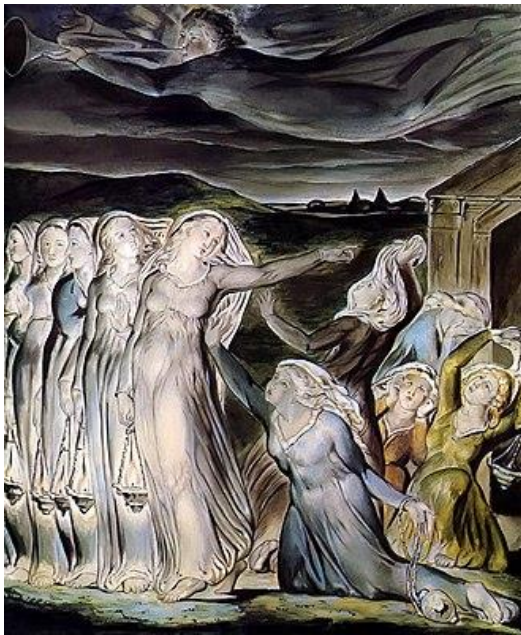
Twee vrouwen uit hetzelfde huis brachten een zoon ter wereld. Een kind ging 's nachts dood en werd door de moeder in de armen gelegd van de andere vrouw die sliep en nam het levende kind van haar af. Ze kwamen bij koning Salomon met de levende baby, waarbij elke vrouw beweerde de moeder van het kind te zijn. Ze konden het niet eens worden over wie de echte moeder was. De koning zei: 'De een zegt: 'Mijn kind leeft en het jouwe is dood', en de ander zegt: 'Nee! Het dode kind is van jou en het levende van mij'. De koning vroeg om een zwaard en stelde voor het kind in tweeën te snijden, waarbij elke vrouw de helft zou krijgen. Een van de vrouwen stemde ermee in, terwijl de andere smeekte om het kind in leven te houden en aan de andere vrouw te geven. Koning Salomon besloot het kind aan de vrouw te geven die bereid was om het in leven te laten, omdat hij geloofde dat de echte moeder nooit zou instemmen met de dood van haar kind. (1 Kon. 3: 16-28).

Kan een wijs man als Salomon ook onwijs of dom zijn? Jazeker. Wijs hoeft iemand niet altijd te zijn. Salomon bemide vele buitenlandse vrouwen en prinsessen, afkomstig uit volken die afgoden vereerden. Op zijn oude dag verleidden zij hem ertoe andere goden te gaan dienen en was hij de Heer, zijn God, niet meer met hart en ziel toegedaan zoals zijn vader David dat was geweest (1 Kon. 11: 3-5). Salomons regering eindigde in conflicten (een burgeroorlog) die direct na zijn dood leidden tot een opsplitsing van zijn rijk in het noordelijke Koninkrijk Israël en het zuidelijke Koninkrijk Juda. Salomon: wijs aan het begin van zijn regering en onwijs aan het eind van zijn regering.

In de evangeliëlezing is het met het rijk der hemelen als met tien meisjes (bruidsmeisjes of maagden genoemd) die met hun lampen of fakkels uittrokken om feestelijk de bruidegom met zijn bruid in te halen. Deze lezing is mooi samengevat in het volgende gedicht en lied:

Tien maagden

(Tekst & Muziek: Elly & Rikkert Zuiderveld)

Er waren eens tien maagden
Vijf wijze en vijf dwaze
De wijze hadden lampen
En olie in hun vazen
De dwaze hadden niet genoeg
En dat was oliedom
Ze moesten heel lang wachten
Op de bruidegom

Het was al bijna middernacht
Toen klonk een blijde groet
'Hoera, daar is de bruidegom
We gaan hem tegemoet'
Maar hun lampen gingen uit
En 't feest ging al beginnen
De wijze waren binnen
De dwaze bleven buiten

Ze riepen: 'Heer doe open
Och, doe ons geen verdriet'
Maar deze zei 'ga weg van Mij
Ik ken U niet'

Er waren eens tien maagden
Vijf wijze en vijf dwaze
De wijze hadden lampen
En olie in hun vazen
De dwaze hadden niet genoeg
En misten het festijn
Dus laat je lampjes branden
Als jij erbij wilt zijn.

De gelijkenis van de tien bruidsmisjes wordt vaak gezien als een waarschuwing aan Jezus' leerlingen en aan ons om waakzaam te zijn, omdat zij en wij niet weten wanneer Jezus terug zal komen op aarde. Niet iedereen die het koninkrijk van God verwacht, zal gereed zijn. Bij de tweede komst van Jezus, de bruidegom, wordt duidelijk wie er wel en niet bij Hem en Zijn koninkrijk horen. De scheiding tussen de dwaze en wijze misjes treedt op als de olie van de dwaze misjes op is: de dwaze misjes verwachtten een snelle komst van de bruidegom, de wijze misjes waren voorbereid op een late komst van de bruidegom.

De wijze misjes stonden voor een moeilijke keuze. Ze waren ongetwijfeld bevriend met elkaar. Toen de dwaze misjes geen olie meer hadden, zou men verwachten dat er enige solidariteit tussen de misjes zou zijn, dat de wijze misjes uit medelijden of vriendschap wat van hun olie zouden afstaan aan de dwaze misjes. Maar dit gebeurde niet. Waarom weigerden de wijze misjes om hun olie te delen? We kunnen alleen maar zeggen dat er eens een tijd komt dat men niet kan profiteren van de wijsheid, gelovigheid en verantwoordelijkheid van anderen, maar dat dat men zelf verantwoordelijk is voor eigen daden of onwijsheid. Men kan de eigen waakzaamheid niet overdragen aan anderen.

Deze twee lezingen hebben voor ons de volgende boodschap:

1. De Heer komt. In elke eucharistieviering bidden wij: Heer Jezus, wij verkondigen uw dood en belijden tot Gij wederkeert, dat Gij verrezen zijt. Wanneer Hij wederkeert weten we niet, wat we wel weten is dat Hij verrezen is en eens zal terugkomen. Maar wanneer?
2. Voor de komst van de Heer moeten wij klaar staan, moeten wij de hoop op zijn wederkomst brandend houden. Wij mogen niet inslapen want als we niet gereed zijn, staan we voor een gesloten deur. Wees dus waakzaam: Houd de lamp brandend!
3. Wees trouw aan de God die je bent toegedaan en ga geen afgoden vereren (macht, aanzien, geld, roem). Salomo hield de lamp niet brandend: de belofte die hij deed om net als zijn vader David Gods geboden te onderhouden, verbrak hij. Oliedom. Zijn wij dat soms ook?

Andreaskoor (SV)

Elly & Rikkert Zuiderveld: Tien maagden. <http://www.aanvullingspagina.nl/Teksten/tien%20maagden.htm>

Peter Paul Rubens: Het oordeel van Salomon, ca. 1617.

William Blake: The parable of the wise and foolish virgins, 1822.